Zvolenská radnica v písomných prameňoch do konca 16. storočia

RADOSLAV RAGAČ

Počiatky profánnej mestskej architektúry sú zvyčajne pevne spojené s históriou mestských radníc – symbolu mestskej suverenity a mestských privilégií. Doklady o najstarších radniciach sú v slovenských mestách zachované i vzhľadom na zachovanosť písomných prameňov, až zo 14. storočia. V Bratislave roku 1387 zakúpila mestská rada od dedičov bývalého richtára Jakuba časť jeho domu, v ktorom sa už predtým zvykla schádzať. Tento dom ešte za súkromnej držby richtára Jakuba niesol meno „pretorium". Mesto postupne od dedičov koncom 14. storočia a v prvej polovici 15. storočia odkupovalo ďalšie časti objektu (Holčík, P. Š. 1990, Fiala, A. 1994). V Čechách najstaršie správy o už stojacej radnici pochádzajú z roku 1270 z mesta Cheb. V ďalších českých mestách, napríklad aj v Prahe, sú radnice doložené až v prvej polovici 14. stor. resp. až v období husitských vojen (Hoffmann, F. 1992).

Správy o už stojacich radničných objektoch však nemožno chápať ako definitívum pri určení miesta rokovaní samosprávnych mestských orgánov. V jednotlivých mestách sú doložené viaceré príklady, že i v dobe keď už mestské radnice dlhšie stáli a boli funkčné sa využívali aj iné sakrálne a profánne objekty. Zvyčajne sa tak dialo v prípadoch, keď sa vyžadovalo zhromaždenie veľkého počtu osôb, na ktoré radnica kapacitne nepostačovala alebo keď súčasťou rokovania boli aj prísahy funkcionárov a svedkov, ktoré mohli byť uskutočnené na fare alebo vo farskom kostole. V malom zemepanskom mestečku Bojniciach je v 15. storočí doložené rokovanie mestskej rady vo veľkej izbe – „stuba magna" miestnej fary (Sedlák, F. 1970). Voľba mestskej fary, okrem už spomínaných prísah, má súvis i s pomerne širokým chápaním mestských patronátnych práv nad farským kostolom. V Bratislave je v roku 1441 doložená voľba mestského richtára v priestoroch františkánskeho kláštora nachádzajúceho sa v blízkosti radnice (Marsina, R. 1984). V Banskej Štiavnici sa zase v roku 1445 rokovanie richtára a mestskej rady mesta Banskej Štiavnice, štiavnického farára a farárov z okolitých lokalít ohľadom odčlenenia filiálneho kostola v Banskej Belej sa odohrávalo na miestnej fare (ŠOKA BŠ-MMBŠ). V roku 1503 pri majetkovoprávnom pokonaní ohľadom domu štiavnického mešťana Valentína Golthsmitha mestská rada „totus consulatus" rozsudzovala tento spor na mieste v predmetnej nehnuteľnosti (MOL DL). Vo Zvolene je v roku 1511 doložené rozsudzovanie majetko-právneho sporu, ktorý sa týkal ohraničenia pozemkov dvoch mešťanov, v súkromnom dome richtára „in domo iudicis" (ŠOKA Zv-MZ-B). Podobne v Trnave sa zasadnutia mestskej rady konali ešte začiatkom 15. storočia v súkromných domoch richtára a prísažných (Čordášová, S. 1975).

V tejto súvislosti treba poznamenať, že v prvých etapách vývoja miest v 12.–13. storočí možno predpokladať na základe starších zvykových tradícií i úradné vybavovanie, ešte bez nutnosti spísomnenia. Toto vybavovanie sa mohlo udiať formou verejného vyhlásenia resp. prísahou v kostole, či pred zhromaždením mešťanov ako svedkami na verejných miestach – napríklad na trhu a pod. Neskôr spolu s postupnou majetkovou diferenciáciou právnym postavením si rovných mešťanov a postupnou kodifikáciou mestských privilégií prichádza k delegovaniu právomocí zhromaždenia celej obce mešťanov na mestskú radu.

S potrebou písomného vybavovania sa postupne, v závislosti od stupňa hospodárskeho rozvoja toho ktorého mesta, vynorili aj otázky stálych dispozičných priestorov, nielen ako miesta zasadaní samosprávnych mestských orgánov a konania mestského súdu a s tým

n po stupsko pojdlonéhóraapskéhdriäzea
pokstdpo rzbčajnúcťalpotdaďbnesTsktýcsha s
vrkažrdejsvýznmanutpjkšjadykplaktiskyit
asn ajvsjedajfôzrhnéjšíhnei -sťabjómia franknóia
dožnéá sk hujlokvýoopejňjovesjonýzradepdo
mincovňa (Ďáškeý, Lm ly98 bz) ieváreň a
ísporvsku yersákd Ďáčdinsktóostrážlvo lpm
lobaia jepísdnikáysťopo, prvňordtrodjejbd
le, Wiltokbú599v(ýbvdtu)é vyesbaŽen
dkejradreičoohe,pstáčskiusťáre,ajistoříí
,ydatisťs (sefl46,59)" ,(dobaa)s",,(d46ď3)c,
niejlétoastpybůiaisďqlóšáe)kdoadbon
estakbjýdoBágikóbostepyej,odadej,sıw
tolóck výkafajjádnéstobpalnéřrie stoksukna
ohrnspdzičinrstnicvi kakiklek99n vanáko
l'eaMiatejaPocskávpraťjahoatitórřaťkyrá
ebúplaýcbstolážvodjktóvýjnkávalbúćkomo
hrořnnýchBáňjkódďnsóóśóýmnaprad

Staršie práce nepriniesli dostatok relevantných údajov k otázkam vzniku radnice. Za spodnú hranicu jej vzniku možno považovať obdobie rokov 1381–1390. V tomto období zvolenský farský Kostol sv. Alžbety prešiel výraznými stavebnými premenami v súvislosti so stavbou zvolenského zámku. V roku 1381 kráľ Ľudovít Veľký potvrdil mestu Zvolenu privilégium vyberať 1 zlatý za každý sud vína dovezený do mesta na predaj pre údržbu a výstavbu farského kostola. Toto privilégium sa týkalo aj kráľovských služobníkov pracujúcich na výstavbe zámku "laboratores curie nostre", ak by víno priviezli na predaj (ŠOKA Zv- MZ-Listiny). S týmto privilégiom sa spája prestavba sanktuária farského kostola, pričom prestavby nemohli obísť ani sakristiu, ktorá bola v neskoršom období súčasťou budovy radnice.

Pred rokom 1395 vznikla na južnej strane kostola kaplnka Kristovho Tela, ktorej fundátorom bol v tom čase už nebohý zvolenský mešťan Pavol Hetzker (MOL DL). Za hornú časovú hranicu vzniku mestskej radnice možno označiť najpravdepodobnejšie obdobie konca vlády Žigmunda Luxemburského, keďže v nasledujúcich dvoch desaťročiach sa Zvolen ocitol vo víre mocenských bojov o uhorský trón. V roku 1465 sa radnica spomína už ako stojaca budova (ŠOKA Zv-MZ-A).

Podľa našich zistení sa predbežne možno stotožniť s názormi L. Šáškyho, ktorý predpokladá v období gotiky na mieste dnešnej radnice predsieň pred vstupom do kostola (Šášky, L. 1981). Predsieň by podľa nás mala byť buď súčasná alebo chronologicky mladšia ako prestavby kostola koncom 14. storočia a nadstavba radničných priestorov by mala nasledovať až za ňou.

Pre tento variant vzniku radnice svedčí už aj spomínaný spor o pôvod radnice, ktorý viedlo mesto Zvolen s katolíckym farárom Abrahámom. Ten tvrdil, že radnica vznikla prestavbou auditória kráľovnej Beatrix Aragónskej. Kráľ Leopold I. Habsburský nariadil prešetrenie danej záležitosti. V tejto súvislosti je zaujímavé svedectvo zvolenského richtára z roku 1699, ktorý súhlasil s tým, že vedľa sakristie bol oddávna „ab antiquo" aj iný priestor zaklenutý kamennou klenbou – označený v prameni ako „fornix". Radnica však podľa richtára vznikla prístavbou a nadstavbou sakristie farského kostola a tohto ďalšieho priestoru (ŠOKA Zv-MZ-Listiny). Spor vyriešila stoličná komisia, ktorá konštatovala, že radnica vznikla ako „vulgárna" – svetská stavba, ktorej stavebníkom bolo mesto Zvolen.

Komisia zároveň konštatovala, že na stavbe radnice niet žiadnych stôp, ktoré by svedčili o jej sakrálnom pôvode (ŠOKA Zv-MZ, krab. 20). Podľa Bánikových údajov pri asanačných prácach v roku 1882 boli pod radnicou objavené priestory, ktoré on označil za dve starobylé kaplnky. Z radnice zostala zachovaná len sakristia neskôr prestavaná v neogotickom slohu. Zároveň bola odkrytá aj freska s námetom Ukrižovania (Bánik, J. 1891). Podobu radnice v období krátko pred asanáciou zachytáva obraz J. Böröskaya z roku 1881 (obr. 2).

Ďalšou zaujímavou otázkou sú dôvody lokalizácie radnice v danom priestore, v podstate v areáli živého prikostolného cintorína, ako prístavby k lodi farského kostola (obr. 3).

Dôvodov pre toto rozhodnutie mohlo byť viacero. Okrem úvah o núkajúcom sa využití šance so zníženými finančnými nákladmi zabezpečiť výstavbu radničného objektu nadstavbou sakristie a ďalších predpokladaných priestorov v jej blízkosti, možno uvažovať aj o viacerých iných motívoch.

Sú to motívy napr. prestížne – slobodné kráľovské mestá na Slovensku požívali vysokú mieru autonómie. Ďalej lokalizácia radnice, ktorá bola umiestnená v blízkosti sakrálnej stavby – na čestnom mieste, zvyšovala autoritu rozhodovania samosprávnych orgánov. Duchovný svet stredovekého mešťana bol zároveň omnoho výraznejšie ovplyvnený kresťanstvom ako dnes, kresťanstvo prerastalo i do praktickej činnosti mestskej samosprávy. Bohoslužby (omše) bývali tradičným ukončením reštaurácií mestskej rady a volieb richtára, a tiež pri súdnych sporoch bývali potrebné svedecké prísahy a mesto patrilo medzi fundátorov, vydržovalo altaristov a platilo za sviece.

Mestský patronát nad farským kostolom a s tým spojené výdavky mesta, ale

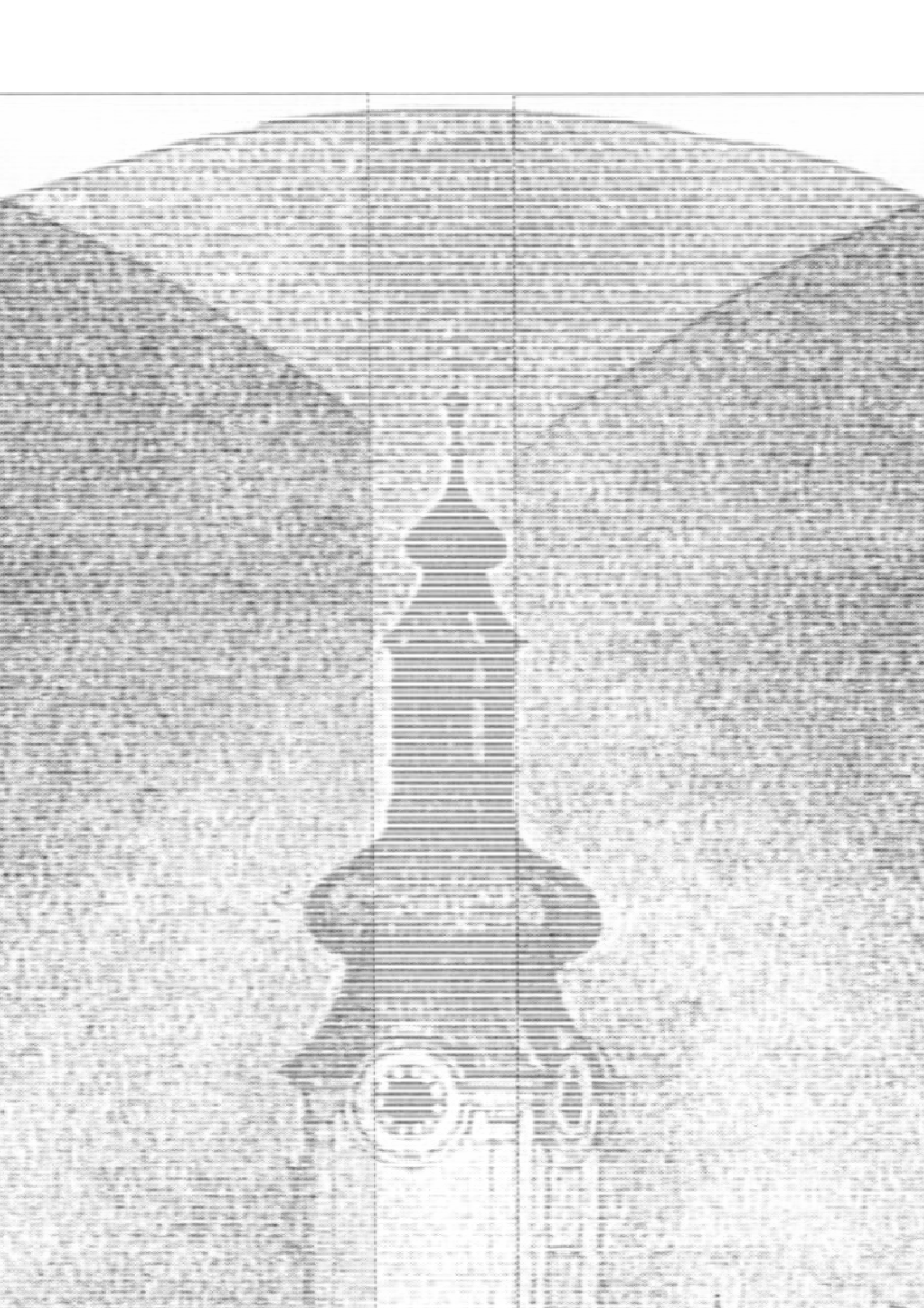

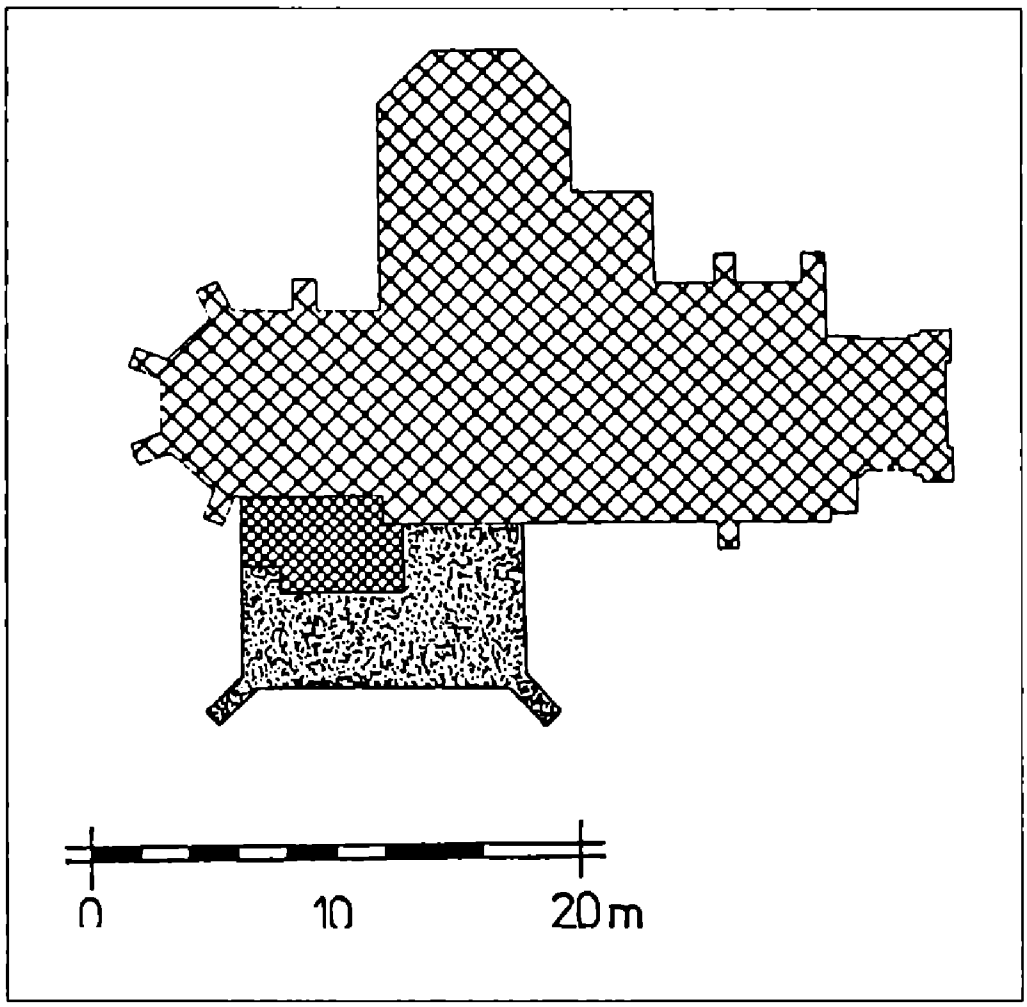

Obr. 3. Pôdorysná situácia kostola (veľký krížik), sakristie (malý krížik) a radnice (bodkované). Kreslil M. Šimkovic.

Otázky efektívneho využívania písomných prameňov mestskej proveniencie, konkrétne mestských kníh a ich vypovedacia hodnota v slovenskej stredovekej (historickej) archeológii doposiaľ nie sú jednoznačne vyriešené. V doterajšej praxi možno nájsť ambivalentné náhľady na otázku interdisciplinárneho skúmania stredovekých miest a s tým spojených možných synergických efektov.

Jednotlivé stavby, ktoré boli postupne asanované, sa zachovali pravdepodobne len v základových murivách. V roku 1882, po svojom uzatvorení, bola ako posledná asanovaná budova starej radnice, ktorá však už plnila len úlohu mestskej sýpky (Bánik, J. 1891).

Jedinou viditeľnou stopou niekdajšej existencie radnice je dnes portál umiestnený na severnej strane lode farského kostola a sakristia kedysi zakomponovaná do stavby radnice, ktorá dodnes plní po neogotickej prestavbe svoju pôvodnú funkciu.

Z celkového zachovaného komplexu písomných správ je zrejmé, že ťažiskom pozornosti mestských orgánov bola radná sieň, kam smerovala väčšina mestských výdavkov na údržbu. Ďalšou výraznou položkou v mestských účtoch boli výdavky na opravy strechy radnice.

Podľa vyšetrovania z roku 1699 zaberala radná sieň približne dve tretiny prvého poschodia stavby radnice. Zvyšok poschodia zaberal mestský archív a priestor chodby zvanej „atrium". Na prízemí komisia zaznamenala len dvere a schodište vedúce na prvé poschodie. Je zrejmé, že priestory okrem radnej siene nemali reprezentatívnu funkciu. Napríklad ešte začiatkom 17. storočia boli niektoré okenné otvory na radnici kryté lacnejším papierom a niet ani správ o ich náročnejšom vybavení mobiliárom, i keď radná sieň mala nákladné sklenené okná už pred rokom 1513.

Radná sieň je v stredovekých prameňoch nazývaná „pretorium" (1467), „stuba consi-

lii" (1511), alebo „stuba civitatis" (1513). Mesto ju nákladne neskorogoticky prestavovalo v priebehu druhého desaťročia 16. storočia.

Z roku 1511 sa zachoval len sumárny údaj o celkovej preinvestovanej sume 13 florénov. Z roku 1512 je záznam o výmaľbe radnej siene miestnym remeselníkom Abrahámom Braxatorisom. V roku 1513 bolo vykonaných viacero významných opráv. V radnej sieni bola inštalovaná hrnčiarskym majstrom Lukášom nová kachľová pec v cene 4 florénov a 25 denárov, zámočník opravoval závoru na dverách a majster Ján nákladne opravoval sklenené vitráže na oknách- 4 florény. Majster Lukáš bol podľa ďalších písomných správ zvolenským mešťanom bývajúcim na námestí „in platea" a pravdepodobne postavil aj ďalšie kachle v mestskom kúpeli „balneum". Podľa tejto identifikácie možno uvažovať o Zvolene ako o ďalšom možnom mieste neskorostredovekej kachliarskej výroby v regióne stredoslovenských banských miest. Táto kachľová pec bola neskôr v roku 1563 opravovaná (ŠOKA Zv-MZ-B, D).

Z vnútorného vybavenia – mobiliáru radnej siene sú v neskorom stredoveku v radnej sieni doložené nákupy novej lavice a stola, ktoré si mesto objednalo v rokoch 1514 a 1515 u zvolenského mlynára Ambróza Grandu (ŠOKA Zv-MZ-B). Možno predpokladať, že v radnej sieni sa nachádzali aj iné drobnejšie kusy nábytku, ktoré v tom čase mesto podľa účtovných kníh nakúpilo (truhlice a pod.), avšak o ich umiestnení priamo v radnej sieni niet priamych správ. Tento stav ostal zachovaný aj v mladšom období. Podľa správy stoličnej komisie aj v roku 1699 sa ako vybavenie radnej siene spomína len stôl a lavice. Radná sieň mala v tomto období tri husto zamrežované okná a v kúte umiestnenú kachľovú pec (ŠOKA Zv-MZ, krab. 20).

Ďalším priestorom nachádzajúcim sa najpravdepodobnejšie na prvom poschodí bola v staršom období čierna kuchyňa – „stuba nigra". Táto sa v písomných prameňoch spomína len jediný raz v roku 1552. S analogickou situáciou sa stretávame napríklad pri bratislavskej radnici, kde je kuchyňa v radničnej budove tiež doložená (Holčík, P. Š. 1990). Je možné, že jej umiestnenie súvisí s kúrením v kachliach umiestnenými v radnej sieni. Treba poznamenať, že rokovania mestskej rady, hlavne pri voľbe richtára, bývali podľa účtov sprevádzané pitím vína a tiež účasťou spevákov (žiakov miestnej školy), citaristov, píšťalkárov a v jednom prípade v roku 1498 dokonca podľa hudby tancujúceho medveďa (ŠOKA Zv-MZ-A). Pri takýchto slávnostnejších príležitostiach je pravdepodobná aj konzumácia pripravených pokrmov. V účtoch sú doklady, že funkciu kuriča pri rokovaniach mestskej rady vykonával mestský posol, ktorý takto operatívne v prípade potreby mohol odoslať spísomnené rozhodnutia mestskej rady – rôzne listy, listiny a pod. V písomných prameňoch po roku 1575 sa čierna kuchyňa už nevyskytuje ale na prvom poschodí vzniká nový špecializovaný priestor – archív na ukladanie mestského archívu a podľa prameňa tiež " rôznych vecí, ktoré si zaslúžia ochranu ".

Na základe týchto údajov predpokladáme ,že kuchyňa zanikla pri renesančnej prestavbe objektu v roku 1575 za richtárstva Petra Italika a uvedený priestor bol adaptovaný spolu so zmenami vykurovacieho telesa pre potreby mestského archívu (obr. 4).

Ďalším priestorom, ktorého prestavby sa objavujú v účtovných materiáloch je sakristia. Jej prestavba je doložená v roku 1518. Sakristia okrem svojej primárnej funkcie slúžila minimálne do polovice 16. storočia aj ako mestská pokladnica podľa údaju z roku 1548. (ŠOKA ZV-MZ-D). V sakristii predpokladáme aj miesto uloženia mestského archívu v počiatočnom období pred vybudovaním definitívneho úložiska archívneho materiálu. Okrem sakristie je členenie prízemia nejasné. Predpokladáme v ňom miesto pre mestskú stráž a zbrojnicu (doložené sú viaceré nákupy zbraní), skladovacie priestory a s najväčšou pravdepodobnosťou aj väzenie. Tieto priestory s prihliadnutím na ich funkčný charakter spojený s minimálnou starostlivosťou o ne a minimom vybavenia sa v účtoch v podstate nevyskytujú. Podľa analógií možno usudzovať, že na prízemí radnice boli tiež uložené mestské miery, váhy a pod. (Hoffmann, F. 1992).

Výraznou položkou v účtovných materiáloch boli opravy strešných konštrukcií. Podľa

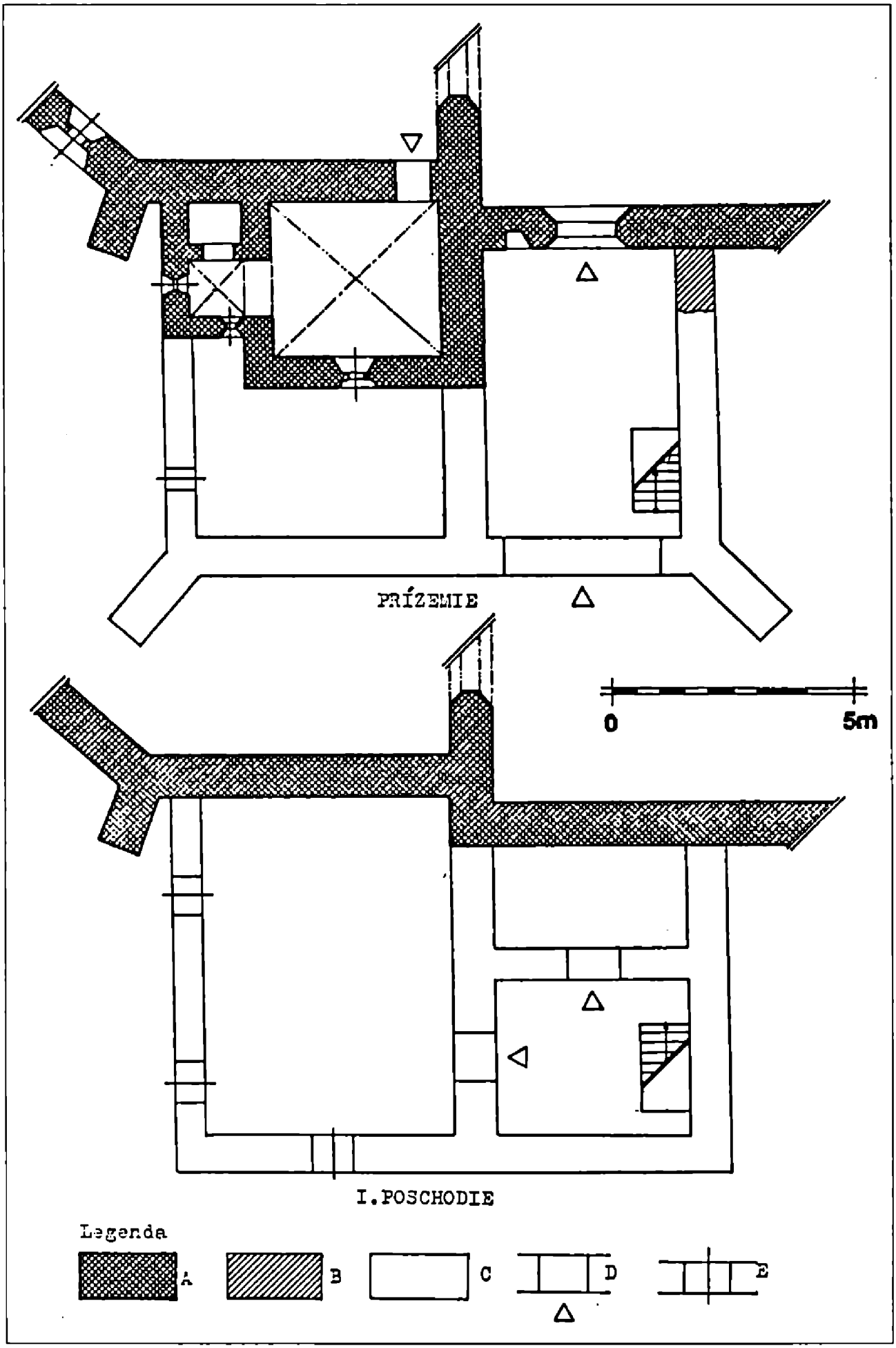

Obr. 4. Pokus o rekonštrukciu pôdorysu prízemia a prvého poschodia radnice na základe ikonografických prameňov. A – zachované murivo kostola a sakristie, B – murivo radnice zistené pri pamiatkovom prieskume V. Úradníčka v roku 1967, C – rekonštruovaný priebeh muriv radnice, D – vstup, E – okno. Kreslil M. Šimkovic.

zachovaných správ sa zdá, že strecha objektu bola až do renesančnej prestavby, v už spomínanom roku 1575, sedlová s krovom z dubového dreva a pokrytá šindľom. Na krove boli umiestnené vodorovné latky, na ktoré sa šindľovými klincami „schindelnegel" pribíjala šindľová krytina.

Opravy strechy mesto prevádzalo pomerne často – pravdepodobne podľa aktuálnych potrieb vymieňalo poškodené časti strešnej krytiny a trámov. Doteraz sme nenašli žiadne správy o nejakých predstihových „generálnych" opravách strechy.

Mesto svoje potreby stavebného materiálu vykrývalo viacerými spôsobmi – čiastočne produkciou a spracúvaním dreva z vlastných mestských lesov vo vlastnej réžii, ďalej nákupmi stavebného dreva, rôznych drevených polotovarov a šindľov od zvolenských mešťanov alebo platilo remeselníkom spolu za prácu i za použitý stavebný materiál.

V priebehu 16. storočia sa zachovali pramene do 60-tych rokov a v tomto období radnica neprešla výraznejšími stavebnými úpravami. Väčšia pozornosť sa venovala len častým úpravám okenných otvorov a tiež opravám drevených okenných rámov. Roku 1544 boli opravované sklenené vitráže na oknách. Na radnicu, pravdepodobne na jej priečelie, bol miestnym remeselníkom Martinom Vranom roku 1555 zavesený zvon na kovovej konštrukcii (ŠOKA Zv-MZ-D). Zásadná renesančná prestavba, ktorá je nápisovou tabuľou opísanou v správe stoličnej vyšetrovacej komisie z roku 1699 datovaná do roku 1575, je s najväčšou pravdepodobnosťou následkom požiaru, ktorý zachvátil mesto v uvedenom roku. Presnejší rozsah prác je neznámy, keďže z uvedeného obdobia sa nezachoval v mestskom archíve žiaden účtovný materiál. Možno len všeobecne konštatovať, že radnica bola prestavaná do podoby, v akej ju zachytáva už spomenutá Willembergova veduta z roku 1599. Renesančne prestavaný radničný objekt dostal renesančnú atiku s cimburím.

V období po polovici 16. storočia, v rokoch 1548–1551, postavením mestskej veže „turris civitatis" pred vstupným portálom do farského kostola stráca radnica čiastočne niektoré svoje funkcie. V novovybudovanej veži okrem hodín a mestských zvonov boli umiestnené zásoby olova, mestského obilia a pravdepodobne aj časť mestskej zbrojnice. Zároveň vo veži boli vybudované obytné priestory s pecou pravdepodobne ako strážnica (ŠOKA Zv-MZ-D).

Ďalšie prestavby radnice a okolitých objektov spolu s farským kostolom možno predpokladať po roku 1608, keď kostol, radnicu, tržnicu a školu úplne vyrabovali a vypálili nemecké cisárske vojská „per germanos combusta" (ŠOKA Zv-MZ, krab. 14). Tieto prestavby, ktoré už časovo presahujú rámec nášho príspevku, však podľa údajov z roku 1699 a stavu radnice pred jej asanáciou v roku 1882 neboli zásadného rázu a skôr konzervovali starší stav.

Literatúra

BÁNIK, J., 1891: Slobodné a kráľovské mesto Zvolen. Opis historicko-topografický. Martin, s. 19.

ČORDÁŠOVÁ, S., 1985: Vývoj spisomňovania v Trnave do roku 1526. Slovenská archivistika 1975, čís. 1, s. 102–127.

FIALA, A., 1994: Počiatky bratislavskej Starej radnice. Pamiatky a múzeá. 1994, čís. 2, s. 5–10.

HOFFMANN, F., 1992: České město ve středověku. Praha, s. 134–140.

HOLČÍK, P. Š., 1990: Bratislavská radnica. Bratislava, s. 5–24.

MARSINA, R., 1984: Vývoj správy miest v stredoveku. Vývoj správy miest na Slovensku. Martin, s. 21–49.

MOL DL – Magyar országos levéltár – diplomatikai levéltár (Maďarský krajinský archív, zbierka stredovekých listín), čís. 42 606 (rok 1395) a 46 632 (rok 1503).

SEDLÁK, F., 1970: Najstaršia listina a pečať mesta Bojníc. Slovenská archivistika, 1970, čís. 2, s. 236–258.

ŠÁŠKY, L., 1981: Kamenná krása našich miest. Martin, s. 77–78, 147–155.

ŠOKA BŠ-MMBŠ: Štátny okresný archív Banská Štiavnica, Magistrát mesta Banská Štiavnica, čís. 898/737.

ŠOKA Zv.- MZ-A: Štátny okresný archív Zvolen, fond magistrát Zvolen, Najstaršia mestská kniha z rokov 1465–1502(3), pozri výdavky mesta za jednotlivé roky.

ŠOKA Zv-MZ-B: Štátny okresný archív Zvolen, fond Magistrát Zvolen, Mestská kniha z rokov 1509–1544(1565), pozri výdavky mesta za jednotlivé roky.
ŠOKA Zv-MZ-D: Štátny okresný archív Zvolen, fond Magistrát Zvolen, Mestská kniha z rokov 1546–1563 – pozri výdavky mesta za jednotlivé roky.
ŠOKA Zv-MZ, Listiny: Štátny okresný archív Zvolen, fond Magistrát Zvolen, Listiny č. 5 (rok 1381), č. 108 a č. 170 (rok 1699).
ŠOKA Zv-MZ, krab. 14: Štátny okresný archív Zvolen, fond Magistrát Zvolen (roky 1601–1620), krab. 14.
ŠOKA Zv-MZ, krab. 20: Štátny okresný archív Zvolen, fond Magistrát Zvolen (roky 1691–1700), krab. č. 20.

Zusammenfassung

Das Rathaus in Zvolen in schriftlichen Quellen bis Ende des 16. Jhs.

Der Beitrag befaßt sich mit dem bereits destruierten Objekt – mit dem ursprünglich gotischen Gebäude des Rathauses in Zvolen vom Gesichtpunkt der schriftlichen Quellen aus. Im einleitenden Teil beschreibt der Autor die Anfänge der Stadthäuser in Mähren und Böhmen. An einzelen Beispielen zeigt er, wie es möglich ist, andere Objekte in der Stadt für die Stadtverwaltung auszunutzen. Zugleich vergleicht er die Lokalisation des Zvolener Rathauses mit Parallelen in anderen mittelslowakischen Bergbaustädten und denkt er über die möglichen Gründe dieser Plazierung nach. Die Arbeit ist von der ersten Erwähnung bis zur ersten Abbildung – die Willembergs Vedute der Stadt Zvolen aus dem J. 1599 – zeitlich geordnet. Als Unterlagen dienten für diese Arbeit die Angaben aus dem Archivmaterial – vor allem aus den im Archiv der Stadt Zvolen erhaltenen Stadtbüchern. Diese Studie kann man als Modellbeispiel verstehen, wie es möglich ist, die Archivquellen in der historischen Archäologie und die möglichen Synergieeffekte bei der interdisziplinären archäo-historischen Erforschung von untergegangenen Objekten im städtischen Milieu auszunutzen. Der Autor befaßt sich mit den Anfängen des historischen Zvolenen Stadthauses, und präsentiert einige neue Beweise dafür, daß das Stadthaus nicht durch den Umbau vom königlichen „Auditorium" entstand, was in der bisherigen Literatur angeführt ist, sondern daß es zweckentsprechend als ein Stadtbau im 15. Jh. aufgebaut wurde. Auf Grund der Archivforschung und der ikonographischen Quellen beschreibt er seine innere Raumgliederung und Mobiliareinrichtung und präsentiert wahrscheinliche Grundrisse vom Erdgeschoß und ersten Stock. Weiter spricht er von Funktionsänderungen in der Gliederung der einzelnen Räume und vom Bau eines Renaissanceturms im Zusammenhang mit einigen Fuktionen des Rathauses, die in dieser Zeit darauf übertragen wurden. Auf Grund der bisher unbekannten schriftlichen Quellen datiert der Beitrag den Renaissanceumbau, der in der bereits angeführten Willembergsvedute aus dem J. 1599 abgebildet ist, ins Jahr 1575.

Abbildungen:

1. Zvolen im Jahr 1599. Detail aus der Willembergsvedute.
2. Zvolen. Rathaus auf einem Gemälde von J. Böröskaya aus dem Jahr 1881.
3. Zvolen. Grundriß der Kirche (größere Schraffierung), der Sakristei (dichtere Schraffierung) und des Rathauses (punktierte Fläche).
4. Zvolen. Versuch um die Rekonstruktion des Grundrißes des Erdgeschosses und des 1. Stocks des Rathauses. A – erhaltene Mauer der Kirche und der Sakristei, B – Mauer des Rathauses, C – rekonstruierte Mauer des Rathauses, D – Eingang, E – Fenster.